

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - - 6 "
 negyed évre - - 3 "
 Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírángyár r.t. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
 Hirdetéseket és előfizetéseket fölvesz FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
 Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyiltér sora 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Iparpártolás.

Magyarország legszebb szinmagyar alföldi városa: Szeged rendkívül érdekes és közgazdaságilag messze kiható jelentőséggel bíró kongresszust tartott az iparpártolás érdekében.

Szterényi József, ez a bámulatos munkacérről és végtelen kitarással dolgozó államférfi, Kossuth jobbkeze nagyon helyesen hangsúlyozta, hogy az állam iparfejlesztő tevékenységének nem szabad csak a nagy fogyasztás szükségleteit gyorsan kielégítő gyáriparra szorítkoznia, hanem föl kell ölelnie a házi és a kézműipart is. Nagy iparfejlesztési korszak előtt állunk, melynek nyomában aránylag nem nagyon hosszú idő múlva meg kell változni és meg is fog változni gazdasági helyzetünk, melyhez azonban idő szükséges, mert hiszen még csak a versenyképes kisipari üzemeket sem lehet máról-holnapra létesíteni. A társadalomnak segítségére kell lenni az államnak az iparfejlesztésben. A hazai ipart fel kell virágoztatni és hogy ez sikerrel járjon, az állam is, a társadalom is tegye meg kötelességét.

Igen érdekes volt báró Bánffy Dezső beszéde, ki nem helyeselte, hogy hazánk a gazdasági önállóságra, külön vámterületre és a vámsorompók felállítására 1917-ig berendezkedjék; ezeket azonnal meg kell valósítani. Méltán feltűnt a lapok közlése szerint, beszédének az a része, melyben

kimondta, hogy ő nem bizik Wekerlében, sem Andrássyban, mivel ők a gazdasági önállóságot megteremtteni vagy nem akarják, vagy nem tudják.

Ily nyiltan még nem támadták meg a kormány ezen vezető férfait, kik tudvalevőleg a mostani átmeneti időben óriási munkát végeznek a békés állapotok, s a jó rend megteremtése érdekében miniszter társaiskal együtt.

Természetes, hogy Szterényi államtitkár rögtön válaszolt, kifejtve, hogy az önálló vámterületet gondosan, tervszerűen kell előkészíteni. A kormány közgazdasági politikája oda irányul, hogy az ország ne legyen a készületlenség állapotában arra az időre, midőn újabb gazdasági sorsa fölött határoznia kell. Ez a kormány nem akar csillogó reményeket társztani s nem akar más programot fölláítani, mint a reális valóságot.

Bizonyára szükséges, hogy társadalmunk, kiváló figyelemmel kísérje és segítse az iparpártolás okos és helyes mozgalmait.

—n.

Szemle.

Az „Alsófehér“ dühbe jött. Mérgében összezavarodott. 72-iki számában össze-vissza beszél s argumentumul nem nevezi meg lapunkat, hanem kijelenti, hogy ez a nyomdatermék „Kristóffy kegyeit annak idején 100 perzentig élvezte!“ Hogy mi lehet ez a

100 perzentos kegy, arra szerkesztőségünk is nagyon kíváncsi, miután annak egyetlen tagja sem kereste és nem is élvezte Kristóffy kegyeit sem szólóban, sem in corpore semmiféle alakban. Ez a csodálatos bevezetés kicsucosodik egy finom vicczben: a „K o n c z é r d e k“ elnevezésben, amiből minden jóra való journalista megtanulhatja, hogy alsófehéreleg így kell tisztázni az eszméket.

A 100 perzentos Kristóffyánusság és a koncz emlegetése nagy diadala lehet e kitűnő ujságnak. Azt gondolja, hogy ezzel pompás mérget kotyvasztott, amit ha bead olvasóinak, hát azok szintén megzavarodnak és elhisznek minden bolondot, amit zeugedez a pizkos alsófehér.

És mindez miért? azért, mert szárazon elolvasni reprodukálni bátorokdunk egy „őszinte“ cikkét. Szórol-szóra idéztük a a tisztviselőkhöz intézett fölhívását, melyben „sajnálattal látja, hogy tisztviselőink nagyobb része még mindig távol tartja magát“; tudja, hogy „hová czeloznak“ azzal az ellenvetéssel, hogy „a nemzeti ügyet a függetlenségi párton kívül is lehet szolgálni“, tudniillik: „egy alkotmányparti alakulás képe lebeg szemek előtt.“ És erre figyelmet „mindenkit, hogy alkotmánypárt csak egy van, amely a koalíción belől ennek egyik alkotó része és hogy a koalíción kívül minden ilyen szervezkedés nem más, mint hamis czégér alatt a szabadelvű haladók uj tömörülése“. És szószerint idéztük

TÁRCZA.

Alvás és pihenés.

— A „Közérdek“ eredeti tárczája. —

Felnőtt embernek nem kellene 7 óránál hosszabb időig aludni és csak később, azonban még éjjel előtt, ágyba menni. A sok alvás rossz nedvet idéz elő, elkedvetlenít és munkaképességünket is kártékonyan befolyásolja. A késő órai és dus estebéd másnapra izgatottá tesz és rosszulérzést idéz elő. Azt állítják, hogy egészséges ember nem álmodik; a ki azonban kedves álmok jótékony hatását önönmagán észlelte, tudni fogja: mily jelentékeny befolyása lehet azoknak jóllétünkre. Vannak „fiatalító“ vagy „felfrissítő“, másrészt „gyötrő“ vagy „emésztő“ álmok. Az első eszményi életünket, életkedvünket emelik és — ha csak addig is, míg a nap józan eseményei az álmainkra való visszaemlékezést eltörlik — erősítik és támogatják vállalkozó szellemünket, tetterőnket. Rossz, „pusztító“ álmok azonban elgyengítik szervezetünket. Tény, hogy a természetellenes táplálkozás és életmód többé vagy kevésbé rossz álmok által zavarja pihenésünket; az is közismeret dolog, hogy

némely táplálószer „vig“, mások ismét „nehéz“ álmokat idéznek elő.

Vöröshagyma, zöldsaláta és higtojásnak későn való élvezete például kellemes, ellenben sok sajt rossz, ijesztő álmokat idéz elő. Lángeszű, vagy előszeretettel képzeletbeli világban élő, szellemes emberek másképp álmodnak, mint egy mészáros legény; a fejedelem is másképp, mint a paraszt. Az érzelmek is, melyeket „az álmok nimbusának“ lehetne neveznünk, más-más egyének — és osztályoknál nagyon különbözök. Nyitott ablak mellett, hideg éjszakán, amikor X. tetemesen fázott, vig és csodálatos dolgokról álmodott; még pedig oly élénken, hogy álom alatt messzire kinyitlak szemei és mintegy önmagát kérdezte, álom-e vagy való mindaz?

Álmaink által könnyen megismerkedhetünk hajlamainkkal, megismerhetjük szenvedélyeinket és gyöngyeinket. A vacsorát 4—5 órával lepihenésünk előtt kellene megennünk és lehetőleg korán felkelnünk. A kora reggeli órákban jóval nagyobb kitarással bírunk dolgozni, mint késő nappal. Nehéz szellemi munka, ha megvan a hozzávaló képesség és kellő erély, ugyancsak legkönnyebben végezhető és legjobban is sikerül a korai reggeli órákban jó, egészséges alvás után.

Az alvás meglasztja az emésztés proceszszusát. A fekvés, alvás között és annak befolyása jóllétünkre, más embereknél különfele: a legtöbb ember jobb oldalára fekszik és hátán fekvé alszik el. A jobb oldalon való fekvés, a gyomorra nézve alkalmatlan és gyakran — főleg felnőtteknél — háborgatja az emésztést. A baloldalon való fekvés könnyen görcsöket, boszorkány-nyomást vagy gyötrő álmokat okoz, mely utóbbiakból rendszeren képzelt ütés vagy lökés által szoktunk felébredni. A szív összeszorítása által a vérkeringés akadályoztatván annak következtében keletkeznek a mondott álmok és állapotok. Nagyon kövér embereknél vagy gyermekeknél ezen bajok kevésbé lépnek fel; ezek majd a jobb, majd a bal oldalon fehetnek, minden kártékony hatás nélkül. A szokás, mint mindenütt, itt is nagy szerepet játszik, de mégis mondhatnók, hogy felnőtteknél a hátán fekvés a legtermészetesebb, mert ez által sem mellünk, sem beleink össze nem szorittatván, természetes, könnyű lélekzés tétetik lehetővé. Legczélszerűbb lenne éjjel fejünkkel, szemben a fallal és mintegy 5 méter távolságra, az ablaktól feküdni, az ablak felső szárnya pedig kissé nyitva álljon.

Ágyunk soha ne álljon sarokban, hanem

azon őszintén gyanúsító szavait, hogy vannak tisztviselők, akik félnek, „suttogó hangon nyögve ki aggodalmukat az új politikai rendszerváltozás állandósága fölött” stb. Hát engedelmet kérünk, amikor ilyenforma őszinte insinuációkkal édesgetik, csábitgatják a tisztviselőket — hát arra csakugyan enyhe volt a megjegyzés, melyet a „Közérdek” 66-ik számában adtunk, és a melyre most is gyanúsítólag rádupláz az „A-r”, mondván: „Ha még nem vonultak be a tisztviselők a függetlenségi körbe, annak csak egy magyarázata lehet: félnek még a látszatától is annak, amiben az érdek és pártáspolitikai emberei nyakig usznak, mikor elsúlyedtt hajójuk vontató köteleit az alkotmánypart köpenyegéhez (!) kötik.” — Óh, mely szépséges legyen és mely világosan érthető ez a szóhalmaz!

Igaza van az „A-r”-nek, midőn alig hiszi, hogy br. Bánffy Kazimirnek és társainak szavuk volna cikkéhez. Nincs szavuk, nem adnak reá semmit. Csak abban téved, hogy a báró „régén” tagja volna az alkotmánypartnak, valamint abban is téved, hogy azt hiszi, hogy br. Bánffy követte volna az aug. 11-iki lapban megjelent utasítást, és az alsó-fehérmegyei koalíció elnökénél jelentkezett volna felvételle; nem tette, éppen azért, mert — független ember.

Az „A-r” oly hitvány gyanúsításokkal reflektál a Kossuth Lajos emlékének felállítására ügyében kelt cikkünkre, hogy azokat egyszerűen visszautasítjuk, s azokra reflektálni érdemesnek nem tartjuk.

Az „Országos magyar bányászati és kohászati egyesület” közgyűlése.

Zalatnán és az erdélyi aranyvidéken igazi meleg és fényes ünnepség volt e napokban, melyre az ország minden részéből kétszáz-

nál többen gyűltek össze Teleki Géza gf. v. b. t. t. elnök vezetése alatt a bányászat és kohászat neves képviselői, szakferfiái. A társaságot Alvinczen Szász József alispán üdvözölte vármegyénk nevében, mit gr. Teleki köszönt meg szívélyes szavakkal. Utaközben Preszákánál szállott ki a társaság, megkoszoruzva a forradalom alatt ártatlanul életüket vesztett zalatnaiak emlékéért. A vonat este 8 órakor érkezett Zalatnára, hol a társaságot a bányászok hatalmas csapatja várta és Oelberg Gusztáv főbányakapitány, a község nevében pedig Müller Felix bíró üdvözölte. Elszállásolás után a „Jó szerencse” vendéglőben ismerkedési estély, vidám lakoma és táncz volt. Vasárnap 26-án a kaszinó dísztermében volt a közgyűlés, melyet szép beszéddel gr. Teleki nyitott meg. Ezután Szász József alispán vármegyénk nevében, Pompéry Elemér pedig a „Magyar mérnök- és építész-egylet” nevében üdvözölte. Galocsy titkár terjesztette elő az egyesület 1905. évi működéséről szóló jelentést, kinek Münnich Kálmán bányatanácsos indítványára elismerését fejezte ki a közgyűlés. Érdekes határozat volt az, mely szerint a vasércz kivitelének meggátolását feliratban kéri az egyesület, mert ez hazánk közgazdasági érdekére nézve nemcsak káros, hanem végzetes is lehet. A közgyűlés után érdekes felolvasások voltak s azután a Lukács Béla emlékéért fenntartó kőfaragó és csiszoló iskolát tekintette meg a társaság teljes elismeréssel; számosan vásároltak szép emléktárgyakat. 2 órakor volt a 220 teriteki ebéd, melyen feiköszöntőket mondtak: gr. Teleki elnök — Öfelségére, Oelberg Gusztáv — gr. Teleki-re, Szász József alispán — a kormányra, Wekerlére mint a kormány fejére és Lukács Lászlóra az egyesület tiszteletbeli elnökére és Moly Sándor p. ü. tanácsosra, mint a pénzügyminiszter képviselőjére, Farbak István — vármegyénk re,

Pompéry Elemér — az egyesületre, Szitnyai Selmeczbanya polgármestere — Zalatna közönségére. Galocsy titkár — a hölgyekre, Oblatek Béla — a mérnök- és építész-egyesületre, Stepán marosujvári bányatanácsos — az erdészetre, Münnich Kálmán főbányatanácsos — a bányahatóságra, Hubay Zsigmond szászsebesi főerdőtanácsos — a bányahivataltalra, Szabó Albert marosujvári bányafőmérnök az ipariskolára, Montani Gyula g. kel. és Jancsó Lajos ev. ref. esperesek szintén szép, hazafias felköszöntőket mondtak. Az ebéd végeztével felállott az egész társaság és elénekelt a Hymnuszt és a Szózatot.

Ebéd után a híres nagy kohó megtekintése következett, mely alkalommal Prefort bányamérnök szakszerű felvilágosítással magyarázta az aranyolvasztás érdekes folyamatát.

Hétfőn folyó hó 27-én 20 kocsin és 30 lovon indult a társaság, köztük sok kedves hölgy Bucsumba, hol részben ökrös fogatokon, részben lóháton indult a Detonátához, mely rendkívül meglepte a társaság azon tagjait, kik még nem látták a természet e hatalmas bazalt-orgonáját. Itt volt az egyesületi közgyűlés folytatása, melyet a Detonátán állva zárt be lelkes beszédben gróf Teleki Géza elnök azért, hogy e fontos pillanatot soha se feledjék el az egyesület tagjai. Egy órakor volt a pompás, kedélyes ebéd, melyhez még ökrös (borju!) sütekről is gondoskodott a leleményes és fáradhatatlan Kurovsky Zsigmond főfőrendező, ki rendező társaival együtt igazán odaadó buzgósággal tette emlékeztetése közgyűlést. Delután 4 órakor Abrudbányára utazott a társaság, hol Nikkel János bányafőmérnök várta társaival és nagy közönséggel. Este bal volt a „Detonata” szállóban pompás hangulatban.

Kedden, folyó hó 28-án Verespatak üdvö-

keskeny részével a fal közepén; a fejrész, ha lehet nyugot felé és ne az ablak irányában legyen. Ha a hálószoba csak egy személynek kell szolgálgjon, legjobb, ha csak egy ablaka van. Az, aki nyitott ablak mellett alszik, egy 15 □m. nagyságú hálószobában, mely 3 m. magassággal bír, jobban és egészségesebben fog aludni, mint más valaki 4--5-ször oly nagy helyiségben zárt ablakok mellett. Ablak és ajtó között mindig légáram van; azért ágyunk mindig 3 zárt-fal között álljon, hogy a léghuzamot alvás közben okvetlenül kikérüljük. Nagy hibát követünk el a lámpának hálószobánkban való eloltása által. A petroleum-parák nagy mérvben rontják a levegőt, akadályozzák könnyen való elalvásunkat, sőt lázat is idézhetnek elő. A sok alvás sem előnyös; helyi bajokon kívül bátortalaná és bágyadtá teszi az embert. A boltozatos ágyak nem ajánlhatók, a levegőnek nehezebben való hozzáférése miatt.

Kont, a nagy bölcsész azt állítja: ki 4--6 napot és éjjelt álmatlanul töltött, az a megörülést már alig kerülheti ki; a tébolydai orvosok igazolják is ezen állítás helyességét és bizonyítják, hogy álmatlanság az elme-

betegknél van leginkább elterjedve. A felkelés ideje és annak módjából könnyen ítélehetünk az egyén szellemi és testi jólété fölött. Sok nagyon egészséges ember nehezen tud az ágyból kibontakozni, míg beteges emberek könnyen kelnek fel. Soha ne aludjunk, ha nem okvetlenül szükséges, idegen ágyban. Utazás közben használjunk tiszta gyapjutakarót, hisz lehetséges, hogy az az ágy, a melybe kerülünk, ragályos betegnek volt az ágya és pusztá takarekosságból nem lón kellően fertőtlenítve; azonkívül tudjuk, hogy a legtöbb helyen csak a vászon áthuzatok lesznek mosva és tisztázva, a tollakban pedig benmarad a betegségek magva és anyaga. Gyapjutakarók között aludni a legajánlatosabb. Ezeket mindenüvé könnyen elvihetjük; nem izzadunk alatta s rendszeren jó kedvvel, friss erővel ébredünk. Régi ismert szabály: „hideg fej, meleg lábak!” Ideges, gyöngye és öreg embereknek azonban ajánlható: „a fej melegen, a láb még melegebben tartassék!” Oly szobában, a hol kis gyermekek avagy betegek alszanak, nem tanácsos hidegebb évszakban ablakot nyitni; ilyen helyeken a mellette levő szobában lehet a felső ablakot kinyitnunk.

Az ebéd után való alvás, főleg vízszintes irányban való fekvés mellett, fiatal emberekre nézve nagyon káros és inkább gyengít, mint erősít; egy karosszékekben való alvás sokkal kevésbé káros. Sok ember ebéd után löszörrel párnázott karosszékekben, támaszkodva szokott elaludni; ily alvás felöltötteknél egészséges és erősítő, de persze gyakran elvonja tőlünk éjjeli álmunkat, ha csak estig újabb munka között ki nem fárad testünk. Ki álmatlanságban szenved, — az lefekvés előtt vagy egy almát egyék, vagy pedig egy pohár citromlélt igyék. Sokan, ha este egy pohár jó sört isznak, csakhamar elálmosodnak és könnyen el is alussanak. Jó alvószer gyanánt ajánlható a grock is. A hypnotismus barátai azt erősítik, hogy sok ember, ha egy időig szakadatlanul egy csillag pontra néz és ezalatt mit sem gondol, csakhamar könnyel elalszik. Azok, kik este sokat dohányoznak és sokat esznek, nehezen tudnak elaludni.

Legegyszerűbb elalvásunk könnyítésére, ha lefekvéskor kellemes emlékeket vagy ábrándképeket idéztünk elő. Légyvárak közepette könnyen alszunk el; a kellemes emlékek kellemes álmokat hozhatunk, de egyuttal

SÁMSON JAKAB

Telefon 423.

uri szabó

Telefon 423.

KOLOZSVÁRT, Egyetem-u. 2.

Ajánlja dűsan felszerelt raktárát

honi, angol, scoth és francia különlegességekben

FÉRFI RUHÁK a legmodernebb szabászat alkalmazásával, saját műhelyében készítettnek. 12 49-105

Gyors és pontos kiszolgálás! Gyors és pontos kiszolgálás!

zölte kebelében a kirándulókat igazi bányász-lelkességgel, kik bámulattal nézték e ritka érdekes vidéket, a bányaműveket és a híres Csetatyét. Egy órákor a bányásziskola termeiben volt az ebéd, lelkes felköszöntőkkel. Délután 4 órákor indult vissza társaság Zalatra. Amde a botesi híres aranybánya telepén Mandel Pál és társai várták fényes vacsorával és oly kedves vigassággal, hogy a legnagyobb rész reggelig maradt.

Szerdán, folyó hó 29-én gróf Teleky és a vendégek legnagyobb része a reggeli vonattal elutazott Zalatról, eltelve a legkellemesebb emlékekkel. Nagy közönség jelenlétében bucsuztak el, igazi elismeréssel mondva szívélyes „Istenhozzád“-ot zalatnai kedves kartársaiknak.

Válasz egy nyilatkozatra.

T. Balla Béla Kossuth Lajos asztaltársasági alelnök úr és t. társai az „Alsófehér“-ben egy nyilatkozatot tesznek közzé, melyben mintegy ellentűntetésnek (!) tartják a Kossuth Lajosnak emelendő emlék iránt kifejezett nézetemet; csodálkozásuknak adnak kifejezést, hogy miért látom most eljönni az időt ily emlék emelésére? Kérdik: miért nem jutott eszembe, amíg képviselő voltam és „miért csak most, amikor talán ismét az szeretne lenni?“ s végül kijelentik, hogy: „Nagyenyed város polgársága nyitott szemmel néz és elérte célját a gyors Pálfordulásoknak!“

Az „Alsófehér“ már régóta követi a „Calumniare audacter, semper aliquid haeret“ féle recipét. Nem csodálkozom, hogy önök, e lap irányának és vezetőinek hatása alatt, hasonló módon sziveskednek támadni s legfeljebb azt válaszolhatják magyarázatul, hogy így van ez most az egész hazában és a ki nem tartozik politikai iskolájukhoz, azt ütni kell, bármily nemes legyen a közzel, melyért munkálni és áldozni kész, mert lehetetlen, hogy valami személyes érdeke, önző vágya ne lappangjon alatta.

Nagyon röviden végezhetnék e nyilatkozattal; egyszerűen visszautasíthatnám a gyanúsításokat, eleve tudva, hogy különben is

vidámabb gondolkozásra szoktatják szellemünket, a mi ismét fontos eszköz életünk meghosszabbítására.

Sok ember nem bír aludni, ha lefekvés előtt sokat járt, mások, ha kávét isznak. Ha egészségesebb emberek netán nehezen tudnának elaludni, ezek számára a legtermészetesebb szer nem előbb ágyba menni, míg, fáradtnak és bágyadtnak nem érzik magukat.

A megszokott sok alvás ellen is van több egyszerű és természetes szer. Feküdjünk le például mindennap öt percczel később és keltessük fel magunkat 5 percczel korábban mindaddig, míg a normális 7—8 órai alváásra szoktattuk természetünket.

Az általános jólézés egy főkélléke, hogy közvetlen felkelésünk után szájunkat jól kimossuk és azután testünket mossuk hideg vízben. A száj mielőbbi kimosása által megakadályozzuk, hogy a nyelvünkön avagy szájpadlásunkon az éjen át netán lerakodott kellemetlen anyagok a gyomorba jussanak. Szájunk kimosására legalkalmasabb egy gyenge kálsavas szénéleg-oldatot használni; testünket pedig fokról-fokra minél hidegebb vízben való teljes megmosására szoktassuk. (K.-völgy.)

Doktor.

borsót hánycok a falra. Mégis válaszolok a közönség iránti tiszteletből, eleve kijelentve, hogy nem követem azt a példabeszédet, hogy „amilyen az adjon Isten, olyan a fogadj Isten is“. Szívesen veszem tudomásul, hogy a „Kossuth Lajos asztaltársaság mindjárt megalakulásakor egyik fő feladatának mondotta ki a Kossuth-szobor felállítását.“ Észem ágában sincs, hogy magamnak követeljem az eszme elsőségét mostani szerény felhívással. Gondoltak biz erre régebben mások is, magam is. De ha így van a dolog és mindnyájan akarjuk a hazafias és kegyeletes célt, miért kell egymást támadni, ahelyett, hogy kölcsönösen, pro et contra megbeszéljük, vajjon most már kivihető volna-e és miként a régi eszme?

Olvasom tovább, hogy a K. L. A. T. „a feladat valószínűsítésére még nem tette meg a kezdeményező lépéseket“, mert „egyfelől értékes lobogóját kellett megszerezni, másfelől a régebben indított Bethlen-szobor mozgalmát is tekintetbe kellett venni.“ A t. urak mintegy védekeznek, holott senki se tett szemrehányást se a Kossuth társaságnak, se a függetlenségi körnek s különben is a magyarázatot én feltétlenül elégségesnek tartom a multa nézve. A tény az, hogy a szép gondolat meg volt, de más okokból a kezdeményező lépéseket nem tették meg.

Önök magyarázata részéről éppen elégséges felelet lehet azon szíves kérdésekre, hogy miért nem állottam elő régebben, pl. képviselő koromban ez eszmével? és egyzersmind magyarázat arra is, hogy „miért csak most? A Bethlen fejedelem szobor alapja, melyhez a legszívesebben járultam én is — most 45.000 koronára rug az országos gyűjtés folytán. Ez az alap, hozzá számítva a már megígért és részletekben még ezután is fizetendő adományokat, még nem elégséges ugyan, de már oly tekintélyes összeg, hogy maga magát is jelentékenyen emelheti évi kamataival mindaddig, amíg elégséges lesz egy szép szobor létesítésére. Miután a Kossuth lobogó meg van, — a Bethlen szobor pedig — szerény nézetem szerint, immár nem igényli kizárólag kis közönségünk áldozatkészségét, ezt az áldozatkészséget fellehet hívni most már annak a szép és kegyeletes eszmének valószínűsítésére is, melyet a K. L. A. T. évekké elelőtt, megalakulásakor egyik fő feladatának mondott ki, de a melynek valószínűsítéséhez még nem kezdhetett.

És midőn olvasom nt. Szilágyi Farkas úr becses munkáját, vármegyénk és városunk történelmét 1848—9. években, újból feltárul a gyásznapok borzalmas emléke és Kossuth Lajos nemes cselekedete előttem, kinek rokonságából nem egy fekszik az ártatlanul életüket vesztettek közös sírjában, kinek családja rokonsága éppen úgy elvesztette itt is, a vidéken is vagyonát, mint legtöbb polgártársunk, — nem értem, miként lehet „ellentűntetés“-nek látni, magyarázni a múlt eseményeinek hatása alatt keletkezett szerény felszólalásomat Kossuth emlékének felállítására iránt, mely — ismét csak szerény viszonyainkat tekintve — aligha létesülhet 10 év előtt, amikor talán sem én, sem önök közül néhányan nem leszünk e veszekedő és gáncoskodó „világon. Kifejezésemet, ha úgy tetszik, lehet felremagyarázni, — de kegyeletes intenciómat és szándékomat nem engedem gyanúsítani s ez ellen tiltakozom.

Éppen úgy tiltakoznom kell a „Pálfordulás“ guyyos és igaztalan vádjá ellen is.

Ugy tudom, hogy akik az új politikai viszonyok hatása alatt beléptek a függetlenségi pártba, melyhez önök tartoznak, azokat nem érte a „Pálfordulás“ féle szívélyes üdvözet. De én nem változtattam meg régi Deák-párti politikai elveimet és nem is változtattam meg, amíg a törvényhozás az 1867. XII. t.-cikket ő Felségével egyetértve el nem törli, mely ismétli és megerősíti a pragmatika szankció megmáshatlan feltételét: Magyarországnak önálló törvényhozási és kormányzati függetlenségét, alkotmányos közjogi és belkormányzati önállásának sértetlen fenntartását. E tekintetben tehát nem lehet szó „Pálfordulásról“, de még kevésbé a Kossuth Lajos iránti mély tisztelet és kegyelet tekintetében. Erre multamban egyetlen példát, egyetlen szót sem hozhatnak fel, de eleget arra, hogy nagy emléke iránt bennem mindég igazi kegyelet élt és él, a nélkül, hogy ezt a nemes kultuszt én valaha népszerűsítésre és nagy nevét gyengéseim palástolására használtam volna. Nem tettem a Deák Ferencz nagy nevével sem, a Kossuthéval sem. Azt a kegyeletet hordom szívemben most is, mint régen, történelmünk e két fenséges alakja iránt.

Felhozhatok egy példát is. 1894. márczius 15-ének szokásos ünnepét óhajtottuk megülni. A közönség már ellepte a városházát. E napokban Kossuth Lajos életének napjai már meg voltak számlálva, sőt híre jött, hogy megis halt volna. Mi, az ünnep-rendező-bizottság tagjai mély aggodalommal tudakozódtunk a táviró-hivatalban, de biztos hírt nem kaphattunk. Akkor tettem barátainak az indítványt, hogy ne üljünk ünnepet, hanem kérjük fel a közönséget: jöjjön könnyörögni a templomba Kossuth Lajosért s a könnyörgés-tartásra kérjük fel nagy tiszteletű Nagy Károly ev. ref. lelkész urat. Kovács Gyula, kedves emlékü néhai polgármesterünk, mint a rendező-bizottság elnöke, a városház erkélyéről hívta fel e kegyeletes cselekedetre a közönséget, mely velünk együtt a zsúfolásig megtelt templomban mélyen meghatva könnyörgött Kossuth életben maradásáért. A városi levéltárban van egy sürgöny szövege, melyet én fogalmaztam Kossuth Ferenczhez Turinba, melyben e megható esetről értesítjük. „Pálfordulása“-e ez?

1894. márczius 20-án közfájdalmunkra meghalt Kossuth Lajos; fiai táviratban értesítették városunkat. 24-én nagy, rendkívüli képviselői gyűlést tartottunk s felszólaló barátaim között én tettem azon indítványt, hogy a gyászoló családhoz részvétiratot küldjünk. A képviselőlet egyhangulag fogadta el a felolvasott részvétiratot, melynek sajátkezű fogalmazványa a városi levéltárban van. „Pálfordulása“-e ez? A Budapestem emelendő szoborra adakoztunk mindnyájan 67-esek és 48-asak s midőn városunk és vármegyénk néhány év előtt a nagy férfinak 100-ik évfordulója alkalmából kifejezte igaz kegyeletét, abban nekem is volt részem. Vajjon ezek után feltűnő lehet-e az elfogulatlan ítélkező előtt, hogy én is fölvettem a Kossuth-emlék eszméjét? Vajjon, ha csak ezekre is utalok, kérdem: jogosan illethet-e a „Pálfordulás“ vádjá Önöktől, kiktől különben, mint nehéz munkával elfoglalt és még az ifjabb osztályba tartozó férfiakról nem várhatom el, hogy szerény multam eseményei felől tudomással bírujanak, de azt már elvárhattam volna, hogy mint jóra való magyar emberek csak úgy könnyedén masznak becsületében ne gáboljanak. Lehetünk

más párton, de a politikai és magán-becsület drága kincs kell legyen mindnyájunk előtt és aki a másét könnyelműen bántja, az nem sokat ad a maga tisztességére és becsületére sem, — mert bünt követ ei.

Azt állítják önök, hogy a „Közérdek” vezérei (1) a K. L. A. T. Kossuth-kultuszát támadták volna. Nincs kezemnél a lap illető száma. Lehetséges, hogy valamelyik munkatársunk a t. asztaltársaság valamelyik tagjának olyan eljárásait, melyek éppen nem képezhetnek igazi „Kossuth-kultuszt”, nem tartotta helyen valónak; de hogy a magyar polgárság ideális, nemes Kossuth kultuszt támadta volna valaki, melyet én régen is, most is kegyeletben tartok — elmagyarázás nélkül senki sem bizonyíthatja.

Helyes, tartsa nyitva mind a két szemét polgárságunk; ne engedje bekötetni s aztán fejét, gondolkodását mesemondásokkal eltölni.

Én soha se kerestem a népszerűséget és valószínűleg igaza van barátainknak, kik szememre hányták, hogy keveset jártam az emberek közé eszmet, nézetet cserélni. Lehet, hogy keveset beszéltem, de — dolgoztam. És ámbár nem futottam a képviselő-ségért, — azért képviselői kötelességemet vármegyém, szülővárosom s mindazok iránt, akik bizalommal megkerestek, — ezeknek száma pedig ugyancsak tekintélyes, — minden pártállásra való tekintet nélkül becsületesen igyekeztem teljesíteni. Ha többet nem tehettem, nem bennem volt a hiba, hanem a körülményekben.

Feleségemmel együtt ezuttal is egyszerűen csak kegyeletünket óhajtottuk leróni szerény ajánlatunkkal a magyar nemzet nagy alakja, városunk jeteveje iránt. Egyszerű polgári vagyunk szülővárosomnak s a midőn készséggel áldozunk valamely célra, — akkor — mint eddig, úgy ezután sem várunk elismerést, de visszautasítunk minden gyanúsítást. Egyébiránt, amíg bennünket a jó Isten élni hagy, az önéhez hasonló gyanúsító szemrehányások sem teritenek el a hazafias és emberbaráti kötelességek útjáról.

Beke velünk!

Török Bertalan.

Vegyes hírek.

— **Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.**

— **Olvasóinkat kérjük, legyenek szivesek előfizetéseik megújításával és érdekes vidéki hírek beküldésével bennünket támogatni.**

— **A Bethlen-főiskolának** Velenczébe stb. kirandult növendékei szerencsésen visszaerkeztek, eltelve a látottak feletti élvezettel és tanulsággal. A tengeren vihar érte őket, de legnagyobb része nem gyönyörködhetett a rémesen szép, hatalmas hullámlásban, mert betegek lettek. — Szerencsére nem történt nagyobb baj és Velenczében partra szállva, pár órai nyugalom után helyreállottak.

— **Klauzál Gábornak**, a 48-ki kormányunk híres földmívelésügyi miniszterének, ki a 60-as években Szeged képviselője és Deák Ferencz kiváló hive volt, Szeged szobrot emelt, melyet Sztérenyi és Mezőssy államtitkárok jelenlétében ünnepélyesen lepleztek le.

— **Házasság.** Czövek Róbert, Sárd község jegyzője és neje Szöllösi Berta kedves és szép leányával, Vilmával szeptember hó 1-én tartja esküvőjét Sárdon Kovács István rugonfalvi ev. ref. lelkész. Boldogságot az ifju párnak.

— **A tanév megnyitása közeledik.** A Bethlen-főiskolába és a városunkban levő elemi iskolákban a beiratások szeptember hó első napjaiban lesznek.

A szentkirály-utcai állami elemi fiúiskolában a helybeliek beiratása szeptember hó 1-től 4-ig, a vidékieké 5-én tartatnak meg.

A tóthutcai állami elemi vegyesiskolában az 1906—7. tanévi beiratások szeptember hó 1-től 4-ig tartatnak.

A helybeli ág. hitvallású ev. fiú és leányiskolában a beiratkozás f. év szeptember hó 1-én és 2-án történik. A rendes tanítás pedig szeptember hó 3-án veszi kezdetét.

— **Balassa Bálintnak** a XVI-ik század híres dalnokának és vitéz lovagjának feltalált hamvait Hibben helyezték el fényes ünnepség keretében a róm. kath. templom főoltára alá.

— **A szőlős gazdákat**, kik borkimérettel és kismértékben való elarusítással nem foglalkoznak s mint ilyenek boritaladó kedvezményben akarnak részesülni; figyelmeztetjük, hogy ebbeli igényüket a házi fogyasztás mennyiségének megjelölése mellett folyó évi szeptember hó 15-ig a városi adóhivatalhoz bejelenteni tartoznak.

— **A nagyenyedi ipartestület** pénztára és segély-alapja javára a nemzeti szaloda dísztermében 1906. szeptember hó 2-án, vasárnap, este fél 8 órakor kezdődőleg műsoros táncestet rendez. Belepti díj: személyjegy 1.60 K., karzat 2 K., családjegy (3 személyig) 4 K., deakjegy (állóhelyre jogosít) 1 K. Jegyek előre válthatók Földes Ede könyvkereskedésében és este a pénztárnál. Műsor: 1. Nyitányt játszik a népzenekar. 2. Zongora-kettős; előadják: Bodola Mariska és Draveczy Piroska kisasszonyok. 3. Felolvas: Róka József p. ú. tanácsos, p. ú. igazgató úr. 4. Szaval: Újvári Erzsike kisasszony. 5. Énekel: Ifj. Gref Jánosné urnő, zongorán kísérő Balla Beláné urnő. 6. Monológot mond: Incze Miklós közíg. gyakornok úr. Műsor után táncz. A jó siker érdekében a rendezőbizottság a legmesszebb menő intézkedéseket megtette. A meghívókat már széjjel küldötték. A ki meghívásra igényt tart, s valamely okból meghívót még mai napig sem kapott volna, az meghívóját legyen szives az ipartestület hivatalos helyiségében átvenni.

— **A mohácsi ütközetnek** f. hó 29-én volt 380-ik évfordulója. A világhistoriai jelentőségű tragédiát ki lehetett volna kerülni, ha II. Lajos és a kormánytanács beleegyeznek Szulemán Szultán azon kívánságába, hogy hadait Horváth és Tótországon keresztül vezesse az osztrák tartományok ellen. A kormánytanács megtagadta a kérést s a midőn a szultán haragjában Magyarország ellen fordult, Lajos király nagylelkűsége nem talált támogatásra éppen az osztrákoknál. Pénz nem volt hadiköltségre és nem volt elegendő harcra s a küzdelemre. A pártoskodásba merült rendek nem akartak július 2-ra Tolnára táborba szállani, amidőn pedig szembe állottak Mohácsnál, oly erőszakosan követelték az összeütközést, hogy a pontos értesüléssel bíró Tomory Pál érsek, fővezér hiába figyelmeztette őket a kétségbeesett kísérlet hiru voltára. Délután 3 órakor kezdődött a csata s alig másfél óra alatt majdnem az egész magyar sereg áldozatul esett.

— **Szinészet.** Miklósy Gábor színigazgató értesítése folytán közölhetjük, hogy társulata szeptember hó 4-én kezdi meg működését városunkban. A társulat bizonyára ki fogja elégíteni a legkényesebb igényeket

és a műsor az eddigi és ezutáni legnagyobb újdonságokat foglalja magába. Az igazgató kilátásba helyezi, hogy a szezon a legelső budapesti színészek vendégszereplésével fogja élenkíteni. Az első hét műsora. Kedden szept. 4-én. Nagy megnyitó díszelőadás: „Prolog” írta és elmondja: dr. G. Miklósy Ilona. II. „Himnusz” euekli az egész személyzet. III. „Helyreasszony” nagy újdonság a Királysínházban 50-szer került a színpadra, írta Kada Elek, Kecskemét város polgármestere. Szerdán: „Koldus gróf” nagy operette újdonság. A Magyar színházban a múlt héten adtak 100-szor. Csütörtök. Dr. Gombosné Miklósy Ilona felleptével: „Niobe.” Péntek. Dr. Gombosné Miklósy Ilona felleptével nagy zónaelőadás, mérsékelt helyarák: „Ember tragédiája” Szombat. Dr. G. M. Ilona felleptével az összes vidéki színpadokat megelőzőleg, fényes kiállítás Rostand világhírű regény színműve: „Ceranó de Bergerac.” Vasárnap d. u. ifjúsági előadás felhelyarákkal, este 8 órakor: „Gimesi vadvirág.” És ez egytől-egyig bérletben adatik. Miklósy igazgató csütörtökön érkezik a bérletgyűjtés végett. A ki bérletet akar, vagy a színlapon hirdetni kíván sziveskedjék Földes Ede könyvkereskedésébe jelentkezni.

— **Veszélyes csomagok.** Miről lehetne szó másról, mint az „Első Alföldi Cogna cgyár” küldeményeiről, melynek „Jéglikör” tartalma állandó kísérletnek van kitéve a nagy hőségben.

— **Sáskák kártétele Bethlenszentmiklóson.** Bethlenszentmiklóson roppant kárt tesznek a pusztító olasz sáskák. A hoszszuaszoí járás főszolgabírája minden lehető elkövet, hogy ez a veszedelmes rovar a bethlenszentmiklósi határnál tovább ne terjedhessen. Ezért a budapesti rovarintézet megkeresést az iránt, hogy a rovarfogó hálókat sürgősen küldje el. Azon kívül a szomszédos községek lakóit is bele vonva, egy újabb irtási eljárást fog keresztül vinni. Végtül megkereste az ellepett terület tulajdonosát, illetve bérletjét az iránt, hogy a levágott maglóherést és legelőtáblákat a lehetőségig jó mélyen szántassák fel, hogy a lerakott peték föld alá kerülve elpusztuljanak. A rovarintézet állomásnak egy szakközlege e hó 22-én meg is érkezett Bethlenszentmiklósról és 20 drb. háló is jött az irtáshoz, amely ugyan az napon kezdetét is vette.

— **Rózsika protegál. Házasság, állás, pénz.** Ifju óriások figyelmébe ajánljuk ezt az apróhirdetést, amely egy fővárosi napilapban jelent meg: „Közjegyzőhelyettesek vagy bírák, kik közjegyzői kinevezést óhajtanak előkelő protekciós családban beházasodás által, lépjenek velem azonnal érintkezésbe. Czim: „Rózsika” poste restante Czegléd. 34627”. Most már egészen jól vagyunk! Tehát a protekciót, a közjegyzői és bírói állásokra való versenyfuttatást ma már minden géne nélkül, lapokban hirdethetik a különféle „Rózsika”-k. Üzlet tárgya ma már nemcsak a házasság, hanem a bírói állás és a közjegyzői hivatal is! Előre honfiak!

Nyilt-tér.

Mindazok, kik k. feleségem elhunytával részvétüket fejezték ki, fogadják ez uton hálás köszönetünket.

Fazekas István és a gyászoló család.

194 1—1

SZERKESZTŐSÉG:

Dr. Garda Kálmán, Török Bertalan, Dr. Varró László.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugár részv. társ.

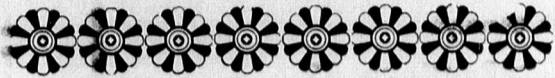
BALLA BÉLA

első rangú előnyösen ismert friss hús- és finom hentesáru-különlegességek üzletében zsirszalonna nagyban és kicsinyben található.

HÚSÁRAK:

Marhahús 1 kg.	1.28, 1.36, 1.44 fill.
Borjuhús „	1.12, 1.36, 1.44 fill.
Sertéshús „	1.36, 1.60 fill.
Lúhhús „	96 fillér.

FIGYELMES ÉS HIÁNYTALAN KISZOLGÁLÁS.
8 69-105

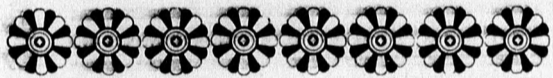
Birtok eladás.

A néhai özv. Székely Ferenczné hagyatékát képező, Nagyenyeden, a Sós-szék végében fekvő 10¹/₄ hold területű

szántó

örök áron eladó. Ajánlatok Székely Endre ügyvédjelölthöz tehetők 1906. szeptember 15-ig.

191 1-3

800,822. 1-1906. szám.

Hirdetmény.

A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr folyó évi július hó 11-én 33310 sz. alatt kelt rendeletével Felenyed községben egy **állami iskola-épület felépítését** 18574 kor. 74 fillér és augusztus 13-án 62046 sz. alatt kelt rendeletével Verespatak községben állami iskola és állami óvoda épület felépítését 70417 kor. 42 fillér költség összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített építkezések fogantatásának biztosítása céljából az **1906. évi szeptember hó 15-ik** napjának d. e. 10 órájára a nagyenyedi m. kir. államépítészeti hivatal helyiségében tartandó zártajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a megnevezett építkezések végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zártajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó műszaki műveletek és részletes feltételek a nevezett m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők.

Nagyenyeden, 1906. augusztus 23-án.
192 1-1 M. kir. államépítészeti hivattaltól.

Faeladási hirdetmény.

A tövisi vasuti állomástól 5-6 kilométer távolságban czirka 61 hold területen fekvő 1002 drb tölgy és 78 drb. szilfából álló 12-70 cm. mellmagasságban mért átmérőjü szál erdő és ugyanazon területen lévő 2-14 éves tölgy, szil és más fanemü **alja fa-tömege** készpénzfizetés ellenében egy tétel alatt eladó. Ajánlatok **1906. szeptember hó 8-ig** bezárólag dr. Müller Jenő nagyenyedi ügyvédhez intézendők, hol a részletes feltételek is megtekinthetők.

Sem a terület nagysága, sem a fa-tömeg mennyiségeért szavatosság nem vállaltatik.

Dr. Müller Jenő

193 1-3

ügyvéd.

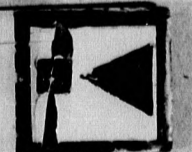

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárugyár részv.-társaság Nagyenyed.

Dobozárugyár. Könyomda. Litografiai és vonalzó műintézet.

Mindennemű **DOBOZÁRUT** (Cartonnage) u. m. egyszerű és hajlított dobozokat gyógyszerészek, cukrászok, kereskedők és gyárosok részére kisebb árucikkek jutányos és czélszerű csomagolására olcsó áron szállít.

Műveket, folyóiratokat, hírlapokat, körleveleket, képes árjegyzékeket, levélpapírokat, falragaszokat, meghívókat, s mindennemű kereskedelmi és ipari nyomtatványokat, postacsomagozimkéket, pecsétjegyeket, czimkéket, ragjelzékeket, porkapszulákat, papirzacskókat, kötőzopapírokat és mindennemű gyógyszerészeti nyomtatványokat készít könyv- és könyomdai, valamint dombornyomásban, olcsó árban, szép és izlées kiállításban.

Az ország legnagyobb baraczkfőzése.

Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és Szeszflomítógyár
 — KECSKEMETEN. —

Legfinomabb italkülönlegességei:

Baraczk Baraczk Baraczk
 pálinka. cognac. érme.

Tulipán-likör. Tulipán-cognac.

Radikal alixir.

Kecskeméti † gyomorkeserű.
 Kecskeméti 48-as likör.
 Kecskeméti menyecske likör.

➔ Mindenütt kapható! ➔

Vezérképviselő: SZIGETI SAMU, TORDA

➔ Földéi állandóan üzemben. ➔

HIRDETÉSEKET

legjutányosabban vesz fel
 kiadóhivatalunk.

Elsőrangú készítésű

Vadászfegyverek

a bel- és külföld világhírű gyárainak legjobban bevált
 készítményei;

angol és belga sportfegyverek

mérsékelt áron

csekély havi

részletfizetésre!

AUFRECHT ÉS GOLDSCHMIED

vadászfegyver osztálya

Budapest, VI., Eötvös-utca 32.

Gazdag tartalmu fegyverárjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár r.-t.

Alaptőke: 300.000 kor.

Tartalékalap: 157.000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betáblázásra, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jöhiteli pénzüzetek részvényeire.

Vásárol és elad értékpapírokat.

Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés őrzési díj mellett.

Idégen kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.

Váltókat az összeg nagysága szerint 5%, 6, 6½, % mellett, kereskedelmi váltókat pedig 6% mellett számítol le.

Betétet 4½% kamattal fogad el.

Nyitva áll hétköznap d. e. 9—12, d. u. 3—4 óráig.

19 67—104

NAGY JENŐ

szájpád nélküli műfog-spezialista

KOLOZSVÁRT, Wesselényi M.-u. 6. sz.

➔ Készít szájpádnélküli természetűen szilárdan álló fogakat
 16 koronáért. 64—104

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú Portland-Cementet ajánl olcsó áron a

113 35—50

Brassói Portland-Cement-

gyár, Brassóban. Nagyenyeden kapható Klemm Pál úrnál Szentkirály-utca 128. sz.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárúgyár Részvénytársaság könyvnyomdájában Nagyenyeden.